

наявності вкладу у банку або іншій фінансовій установі в рамках розшуку майна спадкодавця по відповідній спадковій справі.

ЛІТАРАТУРА :

1. Цивільний кодекс України: закон України від 16.01.2003 № 435-IV. База даних (БД) «Законодавство України»/Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
2. Про банки і банківську діяльність: закон України від 07.12.2000 № 2121-III. БД «Законодавство України». ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
3. Гордон М. В. Наследование по закону и по завещанию: учеб. пособие. М.: Юрид. лит., 1967. С. 44–47.
4. Желіховська Ю. В. Спадкування права на вклад у банку. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2013. № 22, ч. 1, т. 1. С. 199–206.
5. Кондратова А. Особливості спадкування прав на вклад у банку (інші фінансові уста- нові). National law journal: theory and practice. 2016. № 5. С. 86–90.

Івахненко Єлизавета Олександрівна,
*студентка 3-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник: к.ю.н., доцент Берназ-Лукавецька О.М.*

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ДОГОВОРУ ДОВІЧНОГО УТРИМАННЯ

Кожна людина може реалізувати своє право власності як у речових, так і в зобов'язальних правовідносинах. Завдяки наявності різноманітних договірних конструкцій учасники цивільних правовідносин мають можливість самостійно обирати відповідний варіант поведінки та права і обов'язки, що виникають в них не тільки за законом але і безпосередньо в договорах. Проте, щоб мати змогу обирати належні варіанти поведінки потрібно володіти основами у сфері права, з чим, на жаль, в українському суспільстві є недоліки. Не виключенням є договір довічного утримання, який на практиці є дуже суперечливим через зловживання правами обома сторонами контрагентів.

Про договір довічного утримання у своїх працях розповідали такі науковці як, І.В. Несторова, В.Ф. Маслов, Р.А. Майданчик, І.П. Івашова та інші вчені-цивілісти. Але незважаючи на актуальність даних договорів, раніше не врегульовані моменти щодо укладення, посвідчення, визначення істотних умов договору залишаються не врегульованими та потребують більш змістовного правового аналізу та детального розгляду цього питання в усіх його аспектах та проявах.

Згідно з ст. 744 Цивільного кодексу України за договором довічного утримання (догляду) одна сторона (відчужувач) передає іншій стороні

(набувачеві) власність житловий будинок, квартиру або їх частину, інше нерухоме майно або рухоме майно, яке має значну цінність, взамін чого набувач зобов'язується забезпечувати відчужувача утриманням та (або) доглядом довічно [1]. Далі в цивільному кодексі є норми, що регулюють питання передання нерухомого майна, яке передається у власність набувача лише після нотаріального посвідчення договору і держаної реєстрації переходу речових прав на майно. Але у даному випадку нерухоме майно переходить повністю у власність набувача, тому деякі науковці висловлюють думку, що майно повинно складати спільну сумісну власність учасників договору [2, с.112]. І з цим можна погодитися, адже за такої умови один з контрагентів не в змозі відчужити житло без нотаріально завіреної згоди іншого співвласника, що в свою чергу, зрівнює в правах обидві сторони укладеного контракту. Відповідно до вищевикладеного, ми пропонуємо доповнити ст. 334 Цивільного кодексу України пунктом про визнання спільної сумісної власності контрагентів до моменту виконання усіх умов договору довічного утримання (догляду).

Основна мета договору довічного утримання (догляду) – це надання матеріального забезпечення, утримання та догляду за відчужувачем до його смерті [3, с.63]. Проте, якщо розбирати сам термін «утримання» виникає багато питань щодо його змісту, адже це не лише матеріальне забезпечення, а й забезпечення ліками, харчами, довічного користування житлом. Тому, при державному посвідченні нотаріус повинен перевірити істотні умови договору: зміст договору довічного утримання (нагляду), можливість набувача порушення права користування будинком відчужувача або догляду за ним. Враховуючи цей недолік, пропонуємо на рівні Цивільного кодексу України надати визначення поняттю «утримання», адже наявність у законі чітко окреслених складових даної дефініції сприяє усуненню ризиків виникнення конфліктних ситуацій на основі порушення прав однієї зі сторін.

Відповідно до ст.755 Цивільного кодексу України договір довічного утримання (догляду) може бути розірваний за рішенням суду на вимогу відчужувача або третьої особи, на користь якої він був укладений, у разі невиконання або неналежного виконання своїх обов'язків набувачем незалежно від його вини або на вимогу набувача [1]. Виходячи з вищевикладеного можна стверджувати, що головним правовим наслідком розірвання договору довічного утримання (догляду) є обов'язок повернути житло відчужувачу, проте всі витрати, які набувач поніс на утримання відчужувача не компенсуються. Отже, постає питання чи дійсно набувач недобросовісно виконував свої обов'язки, адже на практиці дедалі більше трапляються випадки зловживання своїм

вигідним становищем відчужувача, який може неодноразово змінювати своє місце проживання та не ставити до відома про це набувача, який не має змоги виконувати належним чином свої обов'язки, що в свою чергу призводить до прострочення виконання договору довічного утримання (догляду).

Якщо кредитор не вчинив дії, до вчинення яких боржник не міг виконати свій обов'язок, виконання зобов'язання може бути відстрочене на час прострочення кредитора [4, ст.63]. Тобто, набувач наділений правом не надавати утримання протягом строку відчужувачу і в такому випадку не нестиме цивільно-правову відповідальність за умови доведення факту того, що він пропонував належне виконання своїх обов'язків, проте не зміг їх реалізувати через небажання відчужувача.

Відповідно до вищевикладеного можна дійти до висновку, що договір довічного утримання (нагляду) має свої особливості в правовому регулюванні та є доволі розповсюдженим договором у повсякденному житті. Проте виникають складнощі при укладенні таких договорів через недостатню обізнаність суспільства, потрібно приділяти більше уваги істотним умовам договору: спосіб, вид та розмір матеріального забезпечення, порядок розірвання, можливі правові наслідки. Враховуючи змішаний характер договору довічного утримання (догляду) наступні наукові дослідження та співвідношення з іншими договорами, які мають схоже правове регулювання, будуть мати значне науково-теоретичне значення у майбутньому.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV (зі змінами). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
2. Маслов В. Ф. Договоры с условием пожизненного содержания. Советское государство и право. 1954. № 6. С. 112-116.
3. Аномалії в цивільному праві України: навч.-практ. Посібник. За ред. Р. А. Майданика. Київ : Юстініан, 2007. 912 с.
4. Івашова І. П. Особливості правового регулювання договору довічного утримання (догляду). Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція. 2017. Вип. 26. С. 62-64.